

עלון דברי חיים לפרשת שמיני

"ויאמר ה' אל אהרן קח לך עגל בן בקר"
לכאורה מילת "לך" היא מיותרת?

רש"י כתב שעגל זה בא לכפר על מעשה העגל שעשה. ומקשין העולם שאדרבה היא הנותנת שאין הקטיגור נעשה סניגור, ואיך הקריב עגל לכפר?
ונראה דבאמת אהרן לא נחשב לחוטא בעגל, אלא שהיה חילול ה' בפני ההמון שהיו סבורין שיש לו חלק בעגל. וא"כ בזה העגל מתוקן שפיר החילול ה' שמזה ידעו כולם שאין לו חלק בחטא זה, שאם היה לו חטא אז לא היה מקריב עגל כי אין קטיגור נעשה סניגור.

ישמח משה

"זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" [ט', ו']

כתב בחובת הלבבות [שער עבודת אלוקים פ"ד] "כי כל המעשים הם או מצוה או עבירה ואין שום מעשה שיהיה רשות, רק אם הוא מעשה מצוה, ואם לאו הוא עבירה". וכמו שהנהיג את עצמו הרב יעקב יצחק מלובלין זצ"ל שלא רצה לעשות רק דבר מצוה היינו שלא לעשות שום מעשה ולא לדבר שום דיבור ולחשוב מחשבות כי אם כשיתברר לו שישגוע מזה נחת רוח להקב"ה. והוסיף הגאון הנ"ל ואמר שאף אם נראה לאדם שמעשה זה שהוא עומד לעשות הוא דבר היתר, אינו בטוח שינצל מעבירה, שהרי אפשר שזה עבירה וכיון ששנה בה נראית לו כהיתר. אמנם כשמשיג על עצמו שלא לעשות רק מצוה, אז הוא בטוח שלא יבוא לידי עבירה.

וזהו שאמר משה רבינו "זה הדבר אשר צוה ה' תעשו" שאם אתם רוצים לקדש עצמכם אז לא תעשו רק מה שצוה ה' כנ"ל, ועי"ז "וירא אליכם כבוד ה'".

ליקוטי אמרי יוסף

"בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד" [י', ג']

הכתוב כאן אומר שע"י שה' המית את בני אהרן, הקב"ה נתכבד כביכול על פני כל העם.
ולפ"ז יש לפרש מה שכתוב בתהילים [ל', יג'] "למען יזמרך כבוד ולא ידום" שאנו מבקשים שהקב"ה יתכבד על ידינו, אבל לא כמו שהיה במיתת בני אהרן, אלא "למען יזמרך כבוד" דהיינו שהכבוד יגיע ע"י זמרה ושמחה שנהלל לאלוקינו, "ולא ידום" שלא כמיתת בני אהרן שאז "וידום אהרן" שקיבל את הדין, אלא הכל יהיה בשמחה.

שאל בחיר ה'

"ואחיכם בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'" [י', ו']

איתא במס' ברכות דף נ"ו שהרואה קדירה בחלום יצפה לשלום, ולכאורה מה ענין קדירה אצל שלום?
וביאר הגר"א שקדירה מעצם תפקידה היא עושה שלום בין המים שבתוכה לאש שעל הכיריים כי אם לא היתה הקדירה מפסקת, אז המים היו מכבים את האש. כיוצא בזה עם ישראל הם העושים שלום בין אנשי העולם לאביהם שבשמים. שמידת הדין עומדת ומקטרגת תמיד על העולם, רק שהצדיקים לומדי התורה המשולה למים שנאמר "הוי כל צמא לנו למים" אינם מניחים לאש לשלוט בעולם.

אבל כשהצדיקים מתים ואין מים בקדירה אז זקוקים לתרופה מיוחדת כנגד המקטרג והיא נוד הדמעות.
זהו שאמר הכתוב "ואחיכם בני ישראל יבכו" וע"י בכייתם על צדיקי הדור "יבכו את השריפה אשר שרף ה'" שבבכייתם ודמעתם יעמדו נגד אש השריפה, וכמו שאמר הרב יהודה חסיד ביודיו שלו "וכבה דמעתי גחלי חטאתי".

החיי אדם

"ואת אלה תשקצו מן העוף" [י"א, ג']

הרמב"ן כתב שטעם איסור אכילת מאכלות אסורות הוא משום שמזיקות לגוף. והקשה האברבנאל וכי התורה היא ספר רפואות המודיע לנו מה טוב לאכילה ומה לא? לפיכך מפרש שטעם האיסור הוא מפני שלימות הנפש ובריאותה ולא מפאת בריאות הגוף.

אמנם ר' חיים מבריסק מתרץ שבאמת מאכלות האסורות מזיקות לגוף אך כל זה הוא רק לאחר שהתורה אסרה אותם ולא להיפך. ובשם נבו הגר"ז נמסר כי אדם שמותר לו לאכול מאכלות אסורות אין לו בזה משום טמטום הנפש והגוף כי רק האיסור מטמטום.

ר' חיים מבריסק

"וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא" [י"א, ל"ג]

דין הכלי חרס הוא שמתמא רק מתוכו ולא מגבו, משום שהחרס כשלעצמו אין לו ערך וכל חשיבותו היא רק בזה שיש בו תוך שהוא מהווה בית קיבול. ואילו דין כלי מתכת הוא שמתמא אפ' מגבו לפי שהוא בעל ערך.
האדם משול לכלי חרס שהאדם נקרא "עפר מן האדמה" ואין לו כל ערך וחשיבות אלא א"כ יש בו תוך של ממש.

הרבי מקאצק

"והתקדשתם והייתם קדושים" [י"א, מ"ד]

יש לפרש כפל הלשון כך דהנה מצינו שלשון מתפעל מורה על המתחפש ועושה את עצמו לאיש אחר ממה שהוא באמת, כמו שכתוב במשלי [י"ג, ז'] **"יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב"** הרי שלשון מתפעל מורה על העושה מסוה לעשות עצמו כעשיר וכרש.

והכא נמי יש לומר **"והתקדשתם"** שמראה את עצמו לעיני כל כאיש קדוש ואין כוונתו בזה לשום שמים, אז **"והייתם קדושים"** שלבסוף תזכו להיות באמת קדושים כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

רבי הלל מקאלמייע זיע"א

סיפור השבוע

"ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם" [י"א, מ"ג]

פעם בא משכיל לבית המלבי"ם כדי לקבל ממנו הסכמה על ספרו שחיבר על מלים נרדפות בלשון הקודש, וכשלא מצא את המלבי"ם בביתו, הלך לביהכ"נ ופנה המלבי"ם אליו ושאל את המשכיל "מאין הוא בא" והלה השיב [המשכיל לא ידע שהאיש שמדבר אליו הוא המלבי"ם] "מאבא ואמא", חזר המלבי"ם על השאלה והשיב לו המשכיל "מד' רוחות השמים". כשהלך המשכיל לבית המלבי"ם שאל אותו המלבי"ם מה ההבדל בין "שקץ" ל"שרץ" ולא ידע לענות. אמר לו הרב "שרץ" בא מד' רוחות השמים, ו"שקץ" בא מאבא ואמא...

"ומתוק האור" על הגש"פ

פינת ההלכה – האוכל מאכלות אסורות בשאט נפש אין לגביו ביטול איסור ברוב!

"ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם" [י"א, מ"ג]

הילקוט שמעוני [רמז תקמ"ו] אומר "אם אתם מטמאין בהם – סופכם ליטמא בהם". ולכאורה צ"ב מה ההבדל בין "להיטמא בהם" לבין "ליטמא בהם"?

הרמב"ן בסוף מס' עבודה זרה ביאר הטעם לכך שאם נפל איסור לתוך היתר או אומרים קמא קמא בטיל [שכל טיפת איסור הנופלת לתוך היתר הרי היא מתבטלת מיד ברוב היתר, ואילו כאשר נופל היתר לתוך איסור אין או אומרים "קמא קמא בטיל". וביאר הרמב"ן שטעם הדבר הוא מפני שביטול תלוי ברצונו של האדם ולכן איסור הנופל לתוך היתר אומרים "קמא קמא בטיל" משום שהאיסור אינו חשוב בעיני האדם ורוצה הוא בביטולו ומצפה שלא יתווסף עוד איסור. לעומת זאת כאשר נופל היתר לתוך איסור שם מעוניין האדם ומצפה שיפול עוד ועוד היתר ויחזיר את האיסור להיתרו, ולכן בכגון זה אין אומרים "קמא קמא בטיל", ואין ההיתר הנופל מתבטל בתוך האיסור. לפ"ז הדין נותן שאדם החשוד לאכול איסורים בשאט נפש, אצלו יהיה הדין שגם אם יפול איסור לתוך היתר לא יועיל הביטול שהרי בעיני אדם זה האיסור הוא דבר חשוב ואינו רוצה בביטולו. וכאשר אדם זה יאכל תערובת האיסור וההיתר, יהיה דינו כמי שאכל את דבר האיסור עצמו.

עוד מצינו במס' יומא דף ס"ד שדרשו הפסוק "כי משחתם בהם מום בהם" מהמילה "בהם" דרשו דהם בעיניהו הוא דלא מירצו, הא ע"י תערובת מירצו, ורש"י פירש שדרשת הגמ' היא ממה שלא כתוב "בהם" אלא כתוב "בהם". מזה נשמע ש"בהם" הכוונה לדבר עצמו, וכשכתוב "בהם" הוא כאשר הדבר מעורב בתוך דבר אחר.

ולפ"ז יש לפרש דברי הילקו"ש כך **"אם אתם מטמאים בהם"** דהיינו מטמאים את עצמכם באכילת האיסור עצמו [ש"בהם" הכוונה לדבר עצמו כמשנ"ת] שאתם אוכלים את זה בשאט נפש **"סופכם ליטמא בהם"** שגם כאשר יתערב האיסור בהיתר [ש"בהם" הכוונה לעירוב הדבר עם דבר אחר כמשנ"ת] ויהיה ראוי שיתבטל, לא יועיל הביטול כלל ויהיה נחשב כאילו אכלתם את דבר האיסור עצמו!

הקדמת הדעת תורה על הל' שחיטה

תקציר ההפטרה – שמואל ב' ו' – ז'

מפטירין "ויוסף עוד דוד" שמדובר על מה שאחז עוזה את ארון האלוקים ונענש על זה ומת, וזה דומה למה שכתוב בפרשתנו שנדב ואביהוא מתו משום שהקריבו אש זרה לפני הקב"ה. דוד המלך אסף את הנבחרים בישראל כדי לעלות את ארון האלוקים, ושמו אותו על עגלה, וכשהגיעו לגורן נכון נשמטו הבקר שעליהם עמדה העגלה עם הארון, ועוזיה אחז בארון כדי שלא יפול, ועל זה נענש ומת שהיה לו לדרוש ק"ו ומה ארון שנושא את נושאו [שנשא את הכהנים בעברם את הירדן בימי יהושוע], הוא עצמו לא כ"ש! דוד המלך נתיירא מלהביא אצלו את הארון כי חשב שא"א להיזהר בקדושתו, עד שבסוף שראה שהלך בטוב אצל מי שהניחו אצלו את הארון, לקחו לתוך ביתו וכשהעלו את הארון דוד היה שמח שמחה גדולה והיה רוקד לפני ה', ומיכל אשתו הוכיחתו על שהוא ביזה את עצמו ברקדו כך, ודוד ענה שזה היה לכבוד ה', ואדרבה זה מחשיב אותו בעיני האמהות בזה שאני עושה זאת לכבוד ה'. ה' מודיע לדוד המלך שאחר שדוד ימות, שלמה בנו ימלא מקומו והוא יבנה את בית ה'.

שבת שלום!